

ABSTRACT

Högström, S. 2003. Fagerrönn på Gotland. [*Sorbus meinichii* s. lat. on the Baltic island of Gotland.] – Svensk Bot. Tidskr. 97: 15–22. Uppsala. ISSN 0039-646X.

Sorbus meinichii has been known from Fårö, northernmost Gotland, since 1895. In 1989 the species was found also in the Garda region on southern Gotland. An extensive inventory was made in 2000, which resulted in 500 trees and shrubs on Fårö, 600 in Garda, and 80 in Bunge, close to Fårö. The proportion of fertile trees was much higher in Garda (32%) than on Fårö (10%). In the Garda region all trees branched at an angle of ca 30°, smaller than in the other populations. The populations on Fårö and in Garda and Bunge have obviously propagated apomictically. In contrast, the remaining solitary finds of *S. meinichii* are sterile hybrids.

Stig Högström har under årens lopp utfört naturinventeringar och andra naturvårdsuppdrag för länsstyrelsen, kommunen, naturvårdsverket med flera, och har bland annat tjänstgjort som byrådirektör på länsstyrelsens naturvårdssektion. Han har varit engagerad i många naturvårdsstrider. Stigs egna mångåriga undersökningar på Gotland har bland annat avsett vitmossor, kärnnycklar och stor skogslilja, och han har upprättat en checklista över Gotlands mossor. Han har varit redaktör för tidskriften Rindi och är styrelseledamot i Gotlands Botaniska Förening.

Adress: Neptungatan 21, 621 41 Visby

BOTANISK LITTERATUR

Frukt från främmande länder

Vad vet vi frusna nordbor om andra frukter än persikor, vindruvor och äpplen? Inte mycket! Det är därför oerhört tillfredsställande att nu få tillgång till *Frukt från främmande länder* av Lennart Engstrand och Marie Widén. Författarna tar oss med på en resa till exotiska platser där vi med faktaspäckade texter och ett omfattande bildmaterial frestas av läckra frukter som de allra flesta av oss aldrig har hört talas om eller på sin höjd klämt lite försiktigt på i fruktdisken på ICA eller Konsum.

Efter ett inledande kapitel med tankegångar bakom boken och frukters morfologi, redovisas frukt efter frukt. Ananas, avokado och banan

är först ut och i slutet presenteras frukter med namn som kiwano, naranjilla och topiro. Totalt presenteras lite drygt tvåhundra fruktslag med svenska och vetenskapliga namn, systematisk tillhörighet, ekologi och anekdoter. Visste du förresten varför bananer är böjda av naturen? Inte – då skall du ta chansen att i denna bok

Kattöga *Dimocarpus longan* subsp. *malesianus* är ett smakligt exempel ur familjen kinesträdsväxter Sapindaceae. Dess stora mörka frö, omgivet av ett nästintill genomskinligt fröhylla, har gett frukten dess namn.

söka svar på denna och många andra hemligheter som göms i regnskogen.

Varje växtfamilj utgör ett eget kapitel, en praktisk ordning då till exempel japansk mispel, kvitten och sandpäron alla tillhör rosväxterna. En annan ordning skulle troligen beskriva dessa arter på olika håll i boken, en mindre lyckad lösning då närbesläktade växter ofta har många gemensamma nämnare. Registret är dessutom omfattande och lätt att använda.

Båda författarna är doktorer i systematisk botanik och arbetar vid Lunds botaniska trädgård. Marie har under årens lopp utarbetat flera pedagogiska skrifter för studenter, en erfarenhet hon tagit tillvara i boken. Lennarts intresse för exotiska frukter visade sig i en rad SBT-artiklar redan under 1980-talet. Han gav 1983 ut *Exotiska frukter*, en bok om 80 sidor, omtyckt och använd vid universitet och skolor. Materialet till *Frukt från främmande länder* bygger på detta källmaterial men ett omfattande fältarbete till många spännande platser har skett sedan dess. Ett bevis på detta finns sist i varje bildtext, där platsen för fotor tillfället anges. Grenada, Laos, Salomonöarna och Sulawesi klingar lika exotiskt som litchi, mammiäpple eller natalplommon. Detta är en intressant information som lockar till exotiska resmål med alla dess frukter, dofter och smakupplevelser.

I inledningen ursäktar sig författarna för att bildmaterialet kanske inte är av allra högsta kvalitet. De skriver, "Vi hoppas att fototekniska brister skall kompenseras av en känsla av den närhet och äkthet, som de faktiskt representerar". Här är författarna lite väl ödmjuka. Bildmaterialet är unikt och minst sagt imponerande. Boken omfattar 90 tuschteckningar (alla ritade av Marie) samt 530 färgbilder, alla utom fyra tagna av författarna själva. Bilderna är snarast av hög eller mycket hög kvalitet och jag tycker att många naturfotografier inte når upp till denna standard.

Boken är utgiven i A4-format, så den lämpar sig inte som fälthandbok. Den bör heller inte ställas bland andra böcker i bokhyllan utan skall ligga framme på ett bord för att bläddras i dagligen, skapa botanisk lust, inspirera till resor i exotiska länder eller besök på lokala marknader, och framför allt, locka till att upptäcka alla läckerheter från våra tropiska regnskogar!

✿ Ulf Swenson

Frukt från främmande länder

Lennart Engstrand och Marie Widén 2002. Boken är utgiven av Formas Förlag. 374 sidor, 530 färgbilder, 90 svartvita teckningar. ISBN 91-540-5894-5. Pris ca 590 kr.